

Lektsioonid: 1Ms 4:3–10; Mt 16:21–23

Jutlus: Jk 1:12–16

Laulud: 217 (1–4); 316 (1–5, 6); 69 (1–3); 278 (1–3)

Õnnis on mees, kes peab vastu kiusatuses, sest kui ta on läbi katsutud, siis ta saab pärjaks elu, mille Issand on töötanud neile, kes teda armastavad. Ärgu kiusatav öelgu: „Jumal kiusab mind!” Sest Jumalat ei saa kiusata kurjaga, tema ise ei kiusa kedagi. Pigem on nii, et igaüht kiusab ta enese himu, ahvatledes ja peibutades. Kui seejärel himu on viljastunud, toob ta ilmale patu, aga täideviidud patt sünnitab surma. Ärge eksige, mu armsad vennad.

Tänase pühapäeva teema on kirikukalendri järgi: „Jeesus – kiusatuste võitja”. Seepärast kõnelgemgi täna kiusatustest, võttes abiks meie tänase kirjakohta Jk 1:12–16.

Kõigepealt tuleb aluseks võtta tõsiasi, et kiusatused tulevad, pole võimalik, et neid ei tule. Ka Jeesus ütleb Mt 18:7: „On küll paratamatu, et kiusatused tulevad.” (Tõsi, selles kirjakohtas kasutab Jeesus „kiusatus” kohta teist sõna kui siin Jaakobuse kirjas, ent kui me kujutame kiusatust ette kui „tugevat tahtmist, iha teha harilikult midagi lubamatut, sobimatut või mitteamatust” (EKI Sõnaveeb), siis pole vahet, milline sõna siin algkeeles on antud.)

Niisiis, kiusatused on paratamatud. Nüüd ütleb apostel Jaakobus, et see, kes peab kiusatuses vastu, on õnnis. Kas inimesel on üldse võimalik kiusatuses vastu pidada ja õndsaks saada? Teame, et Jeesus pidas kõrbes kuradi kiusatustele vastu, kuid seda tegi ta ju seetõttu, et ta juba oli õnnis, st Jumala Poeg!

Piibliuurijad ongi selles Jaakobuse mõttes, et kiusatuses vastu pidaja on õnnis, näinud paradoksi – samasugust kui Jeesuse õndsakskiitmistes Mt 5:3–10. Kui nt Jeesus ütleb Mt 5:9: „Õndsad on rahutegijad, sest neid hüütakse Jumala lasteks”, siis tekib ju küsimus, kas rahutegijad on õndsad seetõttu, et neid hüütakse Jumala lasteks, või hüütakse rahutegijaid Jumala lasteks seetõttu, et nad on õndsad?

Seepärast tekib tunne, et surelikul inimesel õndsuseks asja polegi. Abi pole ka Jaakobuse lisandist „mille Issand on töötanud neile, kes teda armastavad”. Sest Jeesus ütleb selgelt Jh 14:21: „Kellel on minu käsud ja kes neid peab, see ongi see, kes armastab mind.” Kuid kaks salmi edasi, Jh 14:23 ütleb Jeesus täpselt vastupidi: „Kui keegi armastab mind, küll ta peab minu sõna.”

Selline paradokside mäng on Piiblile omane, tuleb leppida. Õnneks näitab Jeesus siiski kätte võimaluse sellistest paradoksides välja rabeleda ja inimesel õndsuse poole püüelda, kui ta suunab Mt 11:28 lootusetuse koorma all ägava inimese enda juurde tulema: „Tulge minu juurde kõik, kes olete väsinud ja koormatud, ja mina annan teile hingamist!” Kui me Jeesuse juurde läheme, siis saame teada, mis on õige.

Kuid tuleme tagasi meie kirjakohta kiusatus-teema juurde. Jaakobus ütleb: „Ärgu kiusatav öelgu: „Jumal kiusab mind!” Ka see väide tundub küsitav. Tuleb ju Piiblist meelde mitmeid kohti, kus Jumal justnimelt kiusab inimesi. Nt 1Ms 22:1 on öeldud: „Pärast neid sündmusi pani Jumal Aabrahami proovile.” Teame, et see proov oli väga ränk: Aabraham pidi ohverdama oma poja Iisaki. Küllap oli Aabrahamil tugev tahtmine Jumala käsku eirata ja oma poega kaitsta. Kuid Aabraham pidas sellele kiusatusele vastu ja sai tasu. Siiski, Aabraham oli ju ka Jumala väljavalitu, küllap oma erakordse usu tõttu, mille ta sai ju ikkagi Jumalalt.

Täpselt samamoodi teame, et Jumal pani proovile ka Iiobi, kes kaotas kõik peale hinge. Ka temal oli kindlasti suur tahtmine oma saatusele alla vanduda, end süüdi tunnistada, Jumalat needa ja surra (seda ta naine ju tal soovitski teha). Ent ka Iiob pidas kiusatuses vastu ja sai samuti tasu. Siiski, ka Iiob oli Jumala soosik, keda Jumal lihtsalt lasi saatanal kiusata, võib-olla selleks, et näidata saatanal oma täielikku üleolekut.

Võib-olla Iiobi loost selgubki vahe selle vahel, kas kiusab Jumal või kurat. Jumal laseb inimest kiusata selleks, et tema usku kinnitada – seega parimate kavatsustega. Kurat aga kiusab inimest selleks, et teda hävitada – seega halvimate kavatsustega.

Seda mõtet kinnitab ka Jeesuse kõrbekiusatuse loo algus Mt 4:1: „Siis viis Vaim Jeesuse kõrbesse kuradi kiusata.” On selge, et Jeesuse kiusamine kuradi poolt oli Jumala plaan. Kuid Jumal ise ei kiusa kunagi kedagi selleks, et teda hävitada.

Ometi, mida me palume, kui ütleme Meie Isa palves: „Ja ära saada meid kiusatusse”? Kas palume seda, et Jumal meie usku läbi ei katsuks? Kindlasti mitte, sest meie usu läbikatsumine on ju meile ainult kasuks. Võib-olla me palume ikkagi seda, et Jumal ei annaks meid läbi katsuda sellisel hetkel, kui me kuradi kiusamisele vastu ei suuda seista?

Kui aga jälle Jaakobuse kirja juurde tagasi tulla, siis on huvitav märkida, et Jaakobus väldib siinkohal kuradit mainimast. Olgu, selles oleme Jaakobusega ühel nõul, et Jumal ei kiusa kedagi samamoodi nagu kurat kiusab, kuid Jaakobuse mõttekäigust selgub, et inimest kiusab hoopis tema himu.

Seega tuleb kiusatus hoopis inimese enda seest. Ja tundub, et selline himu on inimesel juba loomise algusest peale. Sest kui seda himu poleks olnud, siis poleks ju toimunud ka pattulangust, mida kirjeldatakse 1Ms 3. peatükis. 1Ms 3:6 on ju öeldud: „Ja naine nägi, et puust oli hea süüa, ja see tegi ta silmadele himu...”

Piibliuurijad ongi näinud Jaakobuse mõttekäigus Piibli alguse pattulangusloo n-ö psühholoogilist tõlgendust, kui Jaakobus ütleb: „Kui seejärel himu on viljastunud, toob ta ilmale patu, aga täideviidud patt sünnitab surma.”

Himu iseenesest pole veel patt. Patt on himule järele andmine. Kui 1Ms 4. peatükis Aadama ja Eeva lapsed Kain ja Aabel Issandale ohvrit toovad, siis lööb Kain viha pärast pilgu maha ja Jumal ütleb talle: „Mispärast sa vihastud? Ja mispärast sa pilgu maha lööd? Eks ole: kui sa head teed, siis on su pilk tõstetud üles? Aga kui sa head ei tee, siis luurab patt ukse ees ja himustab sind. Kuid sina pead tema üle valitsema!”

Sel hetkel polnud Kain veel pattu teinud, ehkki patt luuras tema ukse ees. Milline oli Kaini himu? Olla Jumala lemmiklaps! Kuid näib, et Kain ei armastanud Jumalat just seetõttu, et ta tajus oma venda rivaalina. Ja seetõttu polnud tema ohverdamine ka heategu, vaid lihtsalt kohusetäitmine. Tuleb meelde vanem vend Jeesuse tähendamissõnas kadunud pojast, sest ka seal tegi vanem vend kõike õigesti, kuid ilma armastuseta isa vastu. Järelikult polnud see hea.

Niisiis andis Kain himule järele ja kõrvaldas oma rivaali, tappis oma venna Aabeli. Himu, nagu ütleb Jaakobus, oli Aadama ja Eeva keelatud vilja söömise tõttu patu ilmale toonud. Nüüd aga sünnitas see patt surma: üks Aadama ja Eeva lastest tappis teise.

Meie kirjakoht lõpeb apostel Jaakobuse manitsusega: „Ärge eksige, mu armsad vennad!” Seda eksimist tuleb mõista õigelt teelt eksimisena. Antud kontekstis võiks see tähendada himule järele andmist ning selle kaudu patu ja surmani jõudmist.

Siiski on seda mõtet võib-olla parem mõista Jeesuse tähendamissõnaga Mt 18:12–14: „Mis te arvate? Kui ühel inimesel juhtub olema sada lammast ja üks neist ära eksib, eks ta jätta need üheksakümmend üheksa mägedesse ja lähe otsima eksinut? Ja kui ta selle üles leiab, tõesti, ma ütlen teile, ta rõõmustab tema pärast enam kui nende üheksakümne üheksa pärast, kes ei olnud eksinud. Nõnda ei taha teie Isa, kes on taevas, et ükski neist pisikestest hukkuks.”

Nõnda saame ka meie oma jutluse lõpetada lootusrikkalt. Kui on paratamatu, et kiusatused tulevad ja meie suutlikkus oma himudele vastu seista on piiratud, siis me eksime nagu lambad ega leia teed tagasi. Me satume patu ja seejärel surma haardesse.

Kuid, Jumal tänatud, meie taevane Isa ei taha, et me hukkume! Seepärast on Ta saatnud Hea Karjase, oma Poja Jeesuse Kristuse meid otsima ja päästma. Ja kui nii, siis kas tõesti oleme me Tema silmis samasugused äravalitud kui eespool näiteks toodud Aabraham või Iiob! Kui oleme, siis võime isegi õndsaks saada! Sest ehkki oma jõust me kiusatustes vastu pidada ei suuda, aitab meid kuradi, patu ja surma haardest välja kiskuda meie kallis Issand Jeesus Kristus!

Kui keegi nüüd mõtleb, et kui meie Hea Karjane meid alati päästab ja omavastutust polegi, siis tuletagem meelde Jeesuse kutseid: „Tulge minu juurde!” „Uskuge minusse!” „Ära tee enam pattu!” Jne. Jeesus tahab, et me ka ise pingutaksime oma hingeõndsuse nimel. Olgu see meile siis kohaseks üleskutseks sel Kristuse kannatusajal!

Aamen.